

Червоної книги України

червона книга україни

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1.	Аконіт несправжньопротитотруйний	Aconitum pseudanthora Blocki ex Pacz.
2.	Аконіт Бессера	Aconitum besserianum Andr.
3.	Аконіт опушеноплідий	Aconitum lasiocarpum
4.	Баранець звичайний	Huperzia selago (L.) Bermh.
5.	Беладонна звичайна	Atropa belladonna L.
6.	Береза Клокова	Betula klokovii Zaverucha
7.	Береза темна	Betula obscura A.kotula
8.	Берека (Горобина берека)	Sorbus torminalis (L.)
9.	Билинець довгорогий	Gymnadenia conopsea (L.) R.Br.
10.	Билинець найзапашніший	Gymnadenia odoratissima (L.)
11.	Білоцвіт весняний	Leucojum vernalis L.
12.	Бруслина карликова	Euonymus nana M.Bieb.
13.	Булатка великоквіткова	Cephalanthera damasonium (Mill.)
14.	Булатка довголиста	Cephalanthera longifolia (L.)
15.	Булатка червона	Cephalanthera rubra (L.) Rich.
16.	Вальдштейнія гравілатоподібна	Waldsteinia geoides L.
17.	Відкасник осотоподібний	Carlina cirsioides Klovov
18.	Відкасник татарниколистий	Carlina onopordifolia Besser ex Szafer
19.	Вітеринка нарцисоквіткова (анемона нарцисоквіткова)	Anemone narcissiflora L. (A. laxa)
20.	Вовче лико пахуче (боровик)	Daphne genkwa L.
21.	Водяний горіх плаваючий	Trapa natans L. s.l.
22.	Гвоздика несправжньопізня	Dianthus pseudoserotinus
23.	Глевчак однолистий (малаксис однолистий)	Malaxis monophyllos (L.)
24.	Гніздівка звичайна	Neottia nidus-avis (L.) Rich.
25.	Горицвіт весняний	Adonis vernalis L.
26.	Гронянка багатороздільна	Botrychium multifidum Rupr.
27.	Гронянка півмісяцева	Botrychium lunaria (L.) Sw.
28.	Гудієра повзуча	Goodyera repens
29.	Дифазіаструм сплюснутий	Diphysastrum complantatum (L.) Holub
30.	Жовтозілля Бессера	Senecio besserianus Minder.
31.	Жостір фарбувальний	Rhamnus tinctoria Waldst. et Kit
32.	Зіновать біла, рокитничок білий	Chamaecytisus albus (Hacg.) Rothm
33.	Зіновать Блоцького, рокитничок Блоцького	Chamaecytisus bloskianus (Pawl.)
34.	Зіновать Пачоського, рокитничок Пачоського	Chamaecytisus paczoskii (V.Krecz.)
35.	Зіновать подільська, рокитничок подільський	Chamaecytisus podolicus (Blocki) Klask
36.	Змієголовник австрійський	Dracocephalum austriacum L.
37.	Змієголовник Рюйша	Dracocephalum ruyschiana L.
38.	Зозулинець прикрашений	Orchis signifera Vest.
39.	Зозулинець пурпуровий	Orchis purpurea Huds.
40.	Зозулинець шоломоносний	Orchis militaris L.

41.	Зозулині сльози яйцеподібні	Listera ovata (L.)
42.	Зозулині черевички справжні	Cypripedium calceolus L.
43.	Зозульки Фукса (пальчатокорінник Фукса)	Dactylorhiza fuchsii
44.	Зозульки бузинові (пальча- токорінник бузиновий)	Dactylorhiza sambusina (L.) Soo
45.	Зозульки травневі (пальча- токорінник травневий)	Dactylorhiza majalis (Rchb.)
46.	Катран татарський	Crambe tataria Sebeok
47.	Клокичка периста	Staphyiliaea pinnata L.
48.	Ковила волосиста	Stipa capillata L.
49.	Ковила вузьколиста	Stipa tirsia Steven
50.	Ковила найкрасивіша	Stipa pulcherrima K. Koch
51.	Ковила пірчаста	Stipa pennata L.
52.	Конюшина червонувата	Trifolium rubens L.
53.	Коральковець тричінадрізаний	Corallorhiza trifida
54.	Коручка болотна	Epipactis palustris
55.	Коручка пурпурова	Epipactis purpurata
56.	Коручка темно-червона	Epipactis atrorubens
57.	Коручка чемерниковидна (к. широколиста)	Epipactis helleborine (L.) Crantz
58.	Косарики черепитчасті	Gladiolus imbricatus L.
59.	Костриця блідувата	Festuca pallens Host.
60.	Костриця різнолиста	Festuca heterophylla Lam.
61.	Лециця дністровська	Gyrsochila thyraica Krasnova
62.	Лілія лісова	Lilium martagon L.
63.	Любка дволиста	Platanthera bifolia (L.) Rich
64.	Любка зеленоквіткова	Platanthera chlorantha (Cust.)
65.	Льон Бесарабський	Linum basarabicum
66.	М'якух болотний	Hammarbia paludosa (L.)
67.	Марсилея чотирилиста	Marsilea quadrifolia L.
68.	Місячниця оживаюча (лунарія оживаюча)	Lunaria rediviva L.
69.	Молочай волинський	Euphorbia volhynica Besser
70.	Надбородник безлистий	Epipodium aphyllum Sw.
71.	Неотенія обпалена (зозулинець обпалений)	Neotinea ustulata (L.) R.M.
72.	Неотіанта каптурувата	Neotianthe curculata (L.)
73.	Осока дводомна	Carex dioica L.
74.	Осока Девелла	Carex davalliana Smith
75.	Осока затінкова	Carex umbrosa
76.	Осока Хоста (осока Госта)	Carex hostiana DC
77.	Офрис комахоносна	Ophrys insectifera L.
78.	Очиток застарілий	Sedum antiquum

79.	Пальчатокорінник м'ясочервоний	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soo
80.	Півники сибірські	<i>Iris sibirica</i> L.
81.	Підкова чубата (гіпокрепіс чубатий)	<i>Hippocrepis comosa</i> L.
82.	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L.
83.	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i> L.
84.	Плавун щитолистий	<i>Nymphoides peltata</i> (S.G.Gmel.) Kuntze
85.	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i> L.
86.	Плодоріжка блощична (зозулинець блощичний)	<i>Anacamptis coriophora</i> (L.)
87.	Плодоріжка пірамідальна (анакампт пірамідальний)	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.)
88.	Плодоріжка салепова (зозулинець салеповий)	<i>Anacamptis morio</i> (L.)
89.	Росичка англійська (р.довговолосиста)	<i>Drosera anglica</i> Huds.
90.	Рутвиця смердюча	<i>Thalictrum foetidum</i> L.
91.	Рябчик шаховий	<i>Frittilaria meleagris</i> L.
92.	Сальвінія плаваюча	<i>Salvinia natans</i> (L.) All.
93.	Свистуля татарська	<i>Conioselinum vaginatum</i> (Spreng.)
94.	Скополія карніолійська	<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.
95.	Сон великий	<i>Pulsatilla grandis</i> Wender.
96.	Сон лучний (с.чорніючий)	<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. (P. nigricans)
97.	Сон розкритий	<i>Pulsatilla patens</i> (L.)
98.	Сонценасінник таємний	<i>Heliosperma arganum</i> Zapal.
99.	Сонцецвіт сивий	<i>Helianthemum canum</i> (L.)Hormem
100.	Таволга польська	<i>Spiraea polonica</i> Blocki
101.	Товстянка звичайна	<i>Pinguicula vulgaris</i> L.
102.	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i> (L.) Rchb.
103.	Цибуля ведмежа	<i>Allium ursinum</i> L.
104.	Цибуля круглонога	<i>Allium sphaeropodum</i> Klokov
105.	Цибуля перевдягнена	<i>Allium pervestium</i> Klokov
106.	Цибуля пряма	<i>Allium strictum</i> Schrad.
107.	Чина гладенька	<i>Lathyrus laevigatus</i> (Waldst. Et Kit.)
108.	Шавлія кременецька	<i>Salvia cremenecensis</i> Bess.
109.	Шафран Гейфеллів	<i>Crocus heuffelianus</i> Herb.
110.	Шивереція подільська	<i>Schivereckia podolica</i> (Besser)
111.	Шипшина Чацького	<i>Rosaczackiana</i>Besser
112.	Шоломниця весняна	<i>Scutellaria verna</i> Besser
113.	Шолудивник високий	<i>Pedicularis exaltata</i> Besser
114.	Шолудивник королівський	<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>
115.	Шолудивник лісовий	<i>Pedicularis sylvatica</i> L.
116.	Язичник сибірський (я. буковинський)	<i>Ligularia sibirica</i> Cass.
117.	Язичник сивий	<i>Ligularia glauca</i> (L.)
118.	Ясенець білий	<i>Dictamnus albus</i> L.

Аконіт Бессера

Чисельність та структура популяцій:

Популяції локальні малочисельні, представлені окремими особинами або невеликими групами. Структура популяцій невідома.

Причини зміни чисельності:

Антропогенне навантаження (вирубування лісів), слабе насіннєве відновлення.

Цвіте у червні-серпні; плодоносить у серпні-вересні.

Розмножується насінням, яке проростає протягом квітня - першої половини травня. Проростки розвиваються повільно, рослина зацвітає лише на 5-6 році.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, отруйна.

Аконіт опушеноплодий

Наукове значення:

Реліктовий (гляціальний) вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

В Українських Карпатах виявлено десять локальних популяцій виду

Причини зміни чисельності:

Осушувальні меліораційні зміни гідрологічного режиму місцезростань, суцільні та вибіркові вирубки лісів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Аконіт несправжньо-протиотруйний

Наукове значення:

Подільський ендемік.

Чисельність та структура популяцій:

Один з найрідкісніших видів флори Поділля. Локальні популяції малочисельні, здебільшого представлені генеративними особинами. Незважаючи на нормальну насіннєву продуктивність, поновлення незадовільне.

Причини зміни чисельності:

Антропогенне руйнування місць зростання, неконтрольований випас, ерозія схилів, часті випалювання.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Аконіт Жакена

Наукове значення:

Ендемічний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Для популяцій характерні повночленні вікові спектри й щільність у межах 15-25 особин на 1 м², проте розміри популяцій малі (переважно 10-15 м²) й кількість їх обмежена, тому є підстава вважати, що цьому виду загрожує знищення.

Причини зміни чисельності:

Обмеженість сприятливих екоотопів, вузька еколого-ценотична амплітуда.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне; отруйний.

Береза темна

Наукове значення:

Центральноевропейський вид з нез'ясованим таксономічним статусом. Таксономічна самостійність і доцільність виділення у видовому ранзі лишаються дискусійними.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, трапляється здебільшого поодинокими особинами або групами по 2-3 дерева серед насаджень інших видів білкорих беріз.

Причини зміни чисельності:

Суцільні вирубування лісу.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне.

Береза Клокова

Наукове значення:

Вузький ендемік, споріднений з *B. pubescens* Ehrh.

Чисельність та структура популяцій:

Відомі дві популяції, що складаються з кількох локусів кожна. На г. Маслятин популяція найбільша (понад 40 різновікових особин), повно-членна, з переважанням середньовікових і старих генеративних особин; молоді особини поодинокі трапляються в плакорній частині гори. На г. Страхова популяція згасає й представлена поодинокими пригніченими особинами.

Причини зміни чисельності:

Екологічно неадекватні лісгосподарські заходи, насадження культур з неаборигенних видів, рекреація, руйнування екоотопів унаслідок видобутку вапняку.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лісгосподарське.

Баранець звичайний

Наукове значення:

Вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

У рівнинних районах переважно поодинокі куртини і їх групи чисельністю до десяти. У Карпатах часто трапляються чисельністю по кілька десятків (сотень) куртин.

Причини зміни чисельності:

Не має підземних запасючих органів і бічних бруньок, тому зламані пагони не відновлюються. Зникає внаслідок підвищення ценотичної конкуренції, не переносить лісових пожеж, рекреаційного навантаження.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське, фарбувальне, декоративне.

Билинець довгорогий

Наукове значення:

Рідкісний, зі складною біологією розвитку, вид.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нараховують від декількох особин (на рівнині) до сотень і тисяч особин (у Карпатах). У Карпатах популяції повночленні, з перевагою генеративних особин.

Причини зміни чисельності:

Порушення екологічних умов у результаті господарської діяльності, корінне поліпшення лук, сільватизація екоотопів, викопування бульб як лікарської сировини (салепа).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Билинець найзапашніший

Наукове значення:

Європейський вид на сх. межі ареалу, має складну біологію розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисленні, з порушеною структурою, складаються з невеликих груп або поодиноких рослин.

Причини зміни чисельності:

Лімітуючі фактори пов'язані найчастіше з водним режимом ґрунту і антропогенними чинниками (порушення біотопів, меліорація, знищення квітучих рослин, викопування бульб).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Білоцвіт весняний

Наукове значення:

Середньоевропейський вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Переважає більшість популяцій нормального типу з повночленним лівостороннім віковим спектром і чисельністю особин від 50 до 500 екз. на м². Виділяються три групи варіантів вікових спектрів, які властиві для лісових, лучних і високогірних популяцій. Завдяки значній екологічній пластичності вид посідає стійке положення в широкому діапазоні еколого-ценотичних умов.

Причини зміни чисельності:

Руйнування оселищ, осушувальна меліорація, викопування рослин для продажу разом з цибулинами.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Бруслина карликова

Наукове значення:

Рідкісний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

В Україні зафіксовано близько 30 локальних популяцій виду, площа яких від 0,3 до 20 га. Середня щільність популяцій 1-5 пагонів на 1 м², максимальна - 17 пагонів на м². Спостерігається зменшення щільності популяцій та їх повна елімінація.

Причини зміни чисельності:

Вирубка лісів, гідромеліорація, витоптування худобою, відсутність насіннєвого розмноження. В окремих місцях вид освоює вторинні порушені екотопи.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне.

Булатка великоквіткова

Наукове значення:

Рідкісний вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нараховують кілька десятків, зрідка до тисячі особин, щільність низька. За віковою структурою переважають нормальні неповно-членні популяції з правостороннім віковим спектром, з максимумом генеративних особин; за віталітетом - депресивні.

Причини зміни чисельності:

Зміна і руйнування біотопів, вирубки лісів, рекреація, зривання квітів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Булатка довголиста

Наукове значення:

Рідкісна рослина зі складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції від кількох до кількох сотень особин, але щільність низька. За віковою структурою переважають нормальні повночленні, з правостороннім віковим спектром, частка молодих особин становить третину. Лише на вирубках і в лісах, де випасають худобу, вони у пригніченому стані.

Причини зміни чисельності:

Освоєння території, вирубка лісів, заміна букових на хвойні посадки, зривання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Булатка червона

Наукове значення:

Рідкісна рослина зі складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції багато, в них нараховується від кількох особин до 30-40, їх щільність низька. Вони неповночленні, переважають дорослі вегетативні рослини, молоді рослини відсутні або становлять невеликий відсоток.

Причини зміни чисельності:

Зривання на букети, руйнування екотопів, вирубка лісів, заміна насаджень штучними культурами.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Вальдштейнія гравілатоподібна

Наукове значення:

Середньоєвропейсько-балканський вид на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції займають невеликі площі в нижніх частинах схилів Дністровської долини й представлені окремими локусами. Вони повночленні, але з переважанням генеративних особин. Розмноження переважно вегетативне. За матеріалами 50-60 років минулого століття, вид був поширений на більших площах.

Причини зміни чисельності:

Вирубування лісів, створення лісових культур з видів-інтродуцентів, випасання худоби, будівництво у прибережній смузі.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Відкасник осотоподібний

Наукове значення:

Ендемічний вид з вузькою еколого-ценотичною амплітудою.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні, але іноді займають площу до кількох десятків гектарів. Насіннєве поновлення задовільне, але насіннєва продуктивність порівняно низька через відсутність ефективного запилення.

Причини зміни чисельності:

Освоєння степових схилів, надмірний випас, випалювання, створення кар'єрів, заліснення тощо.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, протиерозійне.

Відкасник татарниколистий

Наукове значення:

Пд.-малопольсько-подільський ендемік в ізольованих локалітетах.

Чисельність та структура популяцій:

Локальні популяції на Гологоро-Кременець-кому кряжі - по кілька тисяч особин різного віку, стабільні. За розвитку щільної дернини чисельність особин знижується. Стан популяції в locus classicus задовільний. Інші популяції нечисленні й належать до регресивного типу.

Причини зміни чисельності:

Надмірне випасання худоби, заліснення схилів, часті весняні випалювання травостою.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, протиерозійне.

Вітеринка (анемона) нарцисоквіткова

Наукове значення:

Високогірний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо близько 30 популяцій у високогір'ї Карпат, 3 популяції у Прикарпатті й Поділлі (решта зникли протягом останніх 50 р.) й одну на Нікітській яйлі, де рослини, можливо, були інтродуковані.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, обмеженість відповідних субстратів, господарська діяльність.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Вовче лико пахуче (боровик)

Наукове значення:

Рідкісний диз'юнктивно поширений вид.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції до кількох десятків га, але їх кількість невелика. Вид зростає у вигляді окремих досить густих куртин, діаметром кілька десятків метрів, які в міру розвитку популяції формують кільце і диференціюються на окремі дрібні локалітети. Щільність популяції буває густою (до 20% покриття), в основному переважають генеративні особини.

Причини зміни чисельності:

як декоративна і запашна рослина інтенсивно зривається на букети, потерпає як в результаті суцільних рубок лісів, так і при формуванні густого намету листяних лісів, надмірної рекреації, випасу, пожеж.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Водяний горіх плаваючий

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом, представлений численними локальними расами, яким інколи надається статус видів.

Чисельність та структура популяцій:

Трапляється спорадично. В окремих водоймах утворює багаточисленні популяції площею до кількох гектарів, щільністю 1,5-2,5 тис. особин на 100 м². Середня продуктивність горіхів однієї розетки 10-20 шт. Із багатьох водойм уже зник.

Причини зміни чисельності:

Меліорація, евтрофікація та зміна хімічних показників внаслідок впливу антропогенних факторів, засолення водойм у гирлових ділянках рр. Дніпра, Дунаю, Дністра.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, харчове, кормове, лікарське, водоохоронне.

Гвоздика несправжньопізня

Наукове значення:

Волино-подільський ендемік

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні, мають малі площі, представлені переважно генеративними особинами. Незважаючи на задовільну насіннєву продуктивність, поновлення відбувається повільно через постійний негативний антропогенний вплив. Погано поновлюється як у ценотично замкнених угрупованнях з домінуванням щільнодернинних злаків, так і у вторинних антропогенно порушених екотопах.

Причини зміни чисельності:

Інтенсивне господарське втручання в екосистеми (випас, випалювання). Ареал виду зменшується також унаслідок руйнування екотопів через будівництво кар'єрів, урбанізацію.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Глевчак (малаксис) однолистий

Наукове значення:

Волино-подільський ендемік

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні, мають малі площі, представлені переважно генеративними особинами. Незважаючи на задовільну насінневу продуктивність, поновлення відбувається повільно через постійний негативний антропогенний вплив. Погано поновлюється як у ценотично замкнених угрупованнях з домінуванням щільнодернинних злаків, так і у вторинних антропогенно порушених екотопах.

Причини зміни чисельності:

Інтенсивне господарське втручання в екосистеми (випас, випалювання). Ареал виду зменшується також унаслідок руйнування екотопів через будівництво кар'єрів, урбанізацію.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Гніздівка звичайна

Наукове значення:

Рослина, зі складною біологією розвитку та сапрофітним (симбіомікотрофним) типом живлення.

Чисельність та структура популяцій:

Популяцій досить багато, але чисельність та щільність в них переважно низька.

Причини зміни чисельності:

Руйнування місць зростання, негативний вплив рекреації та лісовпорядкувальних робіт.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське

Горицвіт весняний

Наукове значення:

Євросибірський лісостеповий вид.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції континуальні, однак інтенсивний вплив антропогенних факторів призвів до їх інсуляризації та трансформації у локальні. В умовах Пд. Лісостепу та Пн. Степу мають найвищу щільність (8-25 особин на 1 м²) і повночленні правосторонні спектри, в Криму їх щільність нижча. Поблизу пн. і пд. меж поширення вони мають низьку щільність

Причини зміни чисельності:

Вид досить поширений, але запаси сильно скоротилися через розорювання, переви-пас, терасування та заліснення схилів, великі об'єми заготівлі, збирання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське, декоративне.

Гронянка багатороздільна

Наукове значення:

Реліктовий вид з дисперсно-диз'юнктивним поширенням.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, сучасний стан багатьох з них невідомий, оскільки чисельність різко змінюється по роках.

Причини зміни чисельності:

Випасання худоби, пожежі, відсутність екоотопів відповідного типу.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське

Гронянка півмісяцева

Наукове значення:

Рідкісний вид папоротеподібних із диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Зростає звичайно поодинокі, інколи - невеликими групами. Популяції нечисельні, сучасний стан багатьох із них невідомий.

Причини зміни чисельності:

Антропогенний вплив на лісові та лучні угіддя, збирання рослин як лікарської сировини та для колекціонування (рослина пов'язана з народними повір'ями), слабка конкурентна здатність.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Гудієра повзуча

Наукове значення:

Реліктовий вид, пов'язаний з лісовими формаціями темнохвойної тайги. Одна з небагатьох зимовозелених орхідей помірного поясу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі за розмірами, нечисельні - від кількох десятків до кількох сотень особин. У деяких популяціях на Поліссі наявні кілька тисяч особин. Щільність таких популяцій 20-30 особин на 1 м².

Причини зміни чисельності:

Вирубування хвойних лісів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Зелениця сплюснута

Наукове значення:

Голарктичний вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Локалітети площею від 0,5 до 10-15 м², представлені від одного до кількох клонів, що налічують по кілька десятків вегетативних рамет і від 1 до 10-15 спороносних.

Причини зміни чисельності:

Суцільні рубки лісів, збирання рослин для культових обрядів. У високогір'ї надмірне випасання

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, фарбувальне (народний засіб для отримання зеленої фарби для вовни).

Жовтозілля Бессера

Наукове значення:

Волино-подільський ендемік.

Чисельність та структура популяцій:

Локальні популяції дуже малочисельні, але пов-ночленні й стабільні. Дослідження зміни структури популяцій та динаміки не проводилися.

Причини зміни чисельності:

Відомі локалітети, крім локалітету в заказнику "Голицький", зазнають значного антропогенного впливу: випас, викошування, випалювання. Вплив цих чинників на структуру й динаміку популяцій виду невідомий.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Жостір фарбувальний

Наукове значення:

Балканський вид на пн. межі ареалу та в ізольованих локалітетах поза його межами.

Чисельність та структура популяцій:

На пн.-зх. Поділлі та у Придністров'ї локальні популяції малочисельні, але повночленні й стабільні. Гібридизує з *R. cathartica* L. В окол. Одеси утворює зарості разом з іншими ксерофітними чагарниками на узбережжі. У Донецькій обл. трапляється поодинокими особинами серед ксерофітних заростей.

Причини зміни чисельності:

Основну загрозу в усіх регіонах становить господарське освоєння території, вирубування й випалювання чагарникових заростей, створення кар'єрів, випасання, урбанізація.

Господарське та комерційне значення:

Ґрунтозахисне, декоративне, лікарське.

Зіновать подільська

Наукове значення:

Ендемік

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, займають невелику площу, з тенденцією до скорочення. Ступінь природного поновлення незадовільний.

Причини зміни чисельності:

Слабка конкурентна здатність виду, знищення ділянок степової рослинності внаслідок лісонасадження, випалювання сухостою, порушення схилів при видобуванні вапняку.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, медоносне.

Зіновать біла

Наукове значення:

Вид на пд. та сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Зустрічається спорадично. Популяції стабільні, кількість рослин досягає кількох тисяч. На території НПП "Подільські Товтри" ("Вербецькі Товтри") кількість генеративних особин на 10 м² становить від 1 до 4. Одна генеративна особина може утворювати 1-6 підземних пагонів із 1-3 генеративними бруньками, формуючи негусті куртини.

Причини зміни чисельності:

Знищення екоотопів внаслідок лісонасадження, витоптування при випасанні худоби, випалювання сухостою, порушення схилів при видобуванні вапняку.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне. медоносне.

Зіновать гранітна

Наукове значення:

Ендемік

Чисельність та структура популяцій:

Популяції локальні, з дифузною або груповою просторовою структурою, з правосто-роннім віковим спектром, неповночленні, регресивні, або нормального типу з повно-членною віковою структурою. Щільність рослин у популяціях становить від 2 до 10 особин на 1 м². На території ПЗ "Сланецький Стел", в окол. м. Снігурівка, хут. Шилова балка (Миколаївська обл.) знаходяться найбільші популяції виду.

Причини зміни чисельності:

Слабка конкурентна здатність виду, знищення ділянок степової рослинності внаслідок лісонасаджень, надмірного випасання.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, медоносне, протиерозійне.

Змієголовник австрійський

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні, займають малі площі по декілька десятків м². Представлені здебільшого генеративними особинами, поновлення незадовільне. Деякі популяції перебувають у критичному стані та, очевидно, належать до згасаючих.

Причини зміни чисельності:

Випасання, часте випалювання, штучне лісорозведення на степових схилах, будівництво. Крім того, мала насіннева продуктивність пов'язана, очевидно, з порушенням структури популяцій і зміною чисельності консортів-запилювачів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Змієголовник Рюйша

Наукове значення:

Палеарктичний вид з нечисельними популяціями на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Спорадичні нечисельні популяції на невеликих площах, що відзначаються низькою щільністю особин і незадовільним поновленням.

Причини зміни чисельності:

Неконтрольовані й нерегульовані рекреація, випасання та господарське освоєння земель.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, медоносне.

Мікромерія чебрецелиста

Наукове значення:

Реліктовий ендемічний вид, єдиний в Україні представник середземноморського роду. Проте, за новими філогенетичними даними може бути перенесений до роду Clinopodium.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі за розміром, їх чисельність дуже незначна. Ареал виду помітно скорочується.

Причини зміни чисельності:

Вузька екологічна амплітуда, низька конкурентна здатність виду.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, антисептичне, антиоксидантне, протиерозійне.

Зозулинець прикрашений

Наукове значення:

Середньо-пд. європейсько-кавказький вид на пн. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Трапляється переважно поодинокими особинами, рідше невеликими групами. Щільність популяції 3-5 особин на 1 м². У віковому спектрі переважають генеративні та дорослі вегетативні рослини, як правило віргінільних особин більше ніж генеративних. Кількість популяцій інтенсивно скорочується, особливо останнім часом.

Причини зміни чисельності:

Раннє викошування до початку обнасінення, надмірний випас худоби, сільватизація екоотопів, збирання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозулинець шоломоносний

Наукове значення:

Євразійський палеарктичний вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Переважно ізольовані особини або невеликі, локальні популяції. У не порушених фітоценозах популяції повночленні, нормального типу з щільністю (13,0+3,1 особин на м²). У Передкарпатті на перелогах виявлені інвазійні популяції зі щільністю 19,25+5,5 особин на м², а в лісокультурах сосни - до 30 особин на м².

Причини зміни чисельності:

Порушення лучних угідь, надмірний випас, зривання на букети, викошування бульб, руйнування місцезростань забудова та розорювання.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозулинець пурпуровий

Наукове значення:

Європейсько-середземноморський вид на пн. межі диз'юнктивного ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

На Зх. України з 23 місцезнаходжень втрачено близько половини. Чисельність решти популяцій коливається від 1 до 120 різновікових особин. Популяції у Гірському Криму численні - до 10-15 особин на 100 м², але з переважанням вегетативних особин. Стан популяцій у лісових фітоценозах залежить від зімкнутості крон - у затінених місцях трапляються лише поодинокі особини, а на добре освітлених ділянках щільність зростає до 3-5 особин на м².

Причини зміни чисельності:

Рекреація, випасання, вирубування лісів, викошування бульб як лікарської сировини, забудова, розорювання.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозулині сльози яйцеподібні

Наукове значення:

Рослина зі складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нараховують від декількох десятків до тисяч особин. За віковою структурою - нормальні повночленні і неповно-членні.

Причини зміни чисельності:

Руйнування місць зростання через меліоративні і лісовпорядкувальні роботи, випас, витоптування тощо.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозулині черевички справжні

Наукове значення:

Євразійський переважно бореальний (бореально-неморальний) вид, в Україні на пд. межі ареалу. Єдиний представник підродини Cypripedioideae у флорі України.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, здебільшого з правобічним віковим спектром та незадовільним природним відновленням; трапляється невеликими групами. Найбільші популяції, очеподібно, не перевищують 500 особин.

Причини зміни чисельності:

Пряме знищення - збирання на букети, викопування рослин, витоптування; зміна місць існування: вирубування лісів, меліорація; можливо, зниження популяцій комах-запилювачів та грибів-симбіонтів. Відновлення природних популяцій утруднене через тривалий цикл розвитку та високу специфічність по відношенню до мікоризоутворюючих грибів-симбіонтів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Зозулині сльози серцелисті

Наукове значення:

Рідкісний вид на пд. межі диз'юнктивного ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні, локального характеру. У гірськососновому криволіссі займають досить великі площі, з чисельністю від 3 до 8 генеративних особин на м2. Багаточисленні популяції з високою щільністю (до 100 особин на м2) виявлені на Закарпатті, в їх віковій структурі переважають дорослі вегетативні особини.

Причини зміни чисельності:

Антропогенні та природні чинники (суцільні рубки лісу; зміна гідрологічного режиму: вид чутливий як до осушення, так і підтоплення).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Неотінея обпалена (зозулинець обпалений)

Наукове значення:

Євросибірський вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Карпатські популяції ізольовані, малочисельні, переважно повночленні, на схилах гір пд. і пд.-зх. експозиції трапляються групи по 5-10 особин, але частіше 1-3 на 1 м². Тенденції до скорочення карпатських популяцій не спостерігається. Рівнинні популяції нечисленні, щільність популяцій низька, структура порушена, рослини поодинокі, дуже віддалені одна від одної, кількість їх зменшується.

Причини зміни чисельності:

Руйнування біотопів, порушення водного режиму, викошування, випас, зривання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозульки іберійські (пальчатокорінник іберійський)

Наукове значення:

Середземноморсько-передньоазійський вид на пн. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, кількість їх поступово зменшується, щільність рослин низька.

Причини зміни чисельності:

Господарське освоєння земель (переважно курортне та дорожнє будівництво), випасання, викошування, рекреація, порушення екологічних умов місцезростань.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозульки (пальчатокорінник) Фукса

Наукове значення:

Євразійський вид на пд. межі ареалу.

исельність та структура популяцій:

У Карпатах і Передкарпатті поза загрозою. У рівнинних регіонах популяції нечисленні.

Причини зміни чисельності:

Викошування, випас худоби, зміна водного режиму місцезростань внаслідок меліорації, знищення рослин на букети та викопування бульб як лікарської сировини.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Зозульки травневі (пальчатокорінник травневий)

Наукове значення:

Середземноморсько-європейський аллоте-траплоїдний ($2n=80$) вид.

Чисельність та структура популяцій:

У Карпатах популяції досить чисельні, у решті регіонів складаються з невеликих груп. Місцезнаходження в Криму є сумнівними.

Причини зміни чисельності:

Зміни гідрологічного режиму ґрунтів, боліт, викошування, випасання, збирання на букети, викопування бульб, заліснення лук.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Катран татарський

Наукове значення:

Пд.-сх.-європейсько-пд.-зх.-сибірський сарматський степовий вид на пд.-зх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

У степовій зоні й Лісостепу трапляється зрідка, поодинокі або невеликими групами особин. Чисельність популяцій і ареал зменшуються унаслідок розорювання степів. У популяціях на Подільській височині вид має відносно стабільну чисельність завдяки заповідному режиму.

Причини зміни чисельності:

Руйнування екоотопів, розорювання степів, інтенсивне рекреаційне навантаження, збирання рослин. Недостатнє природне відновлення, низька конкурентна здатність.

Господарське та комерційне значення:

Вітамінне, декоративне, жиролійне, кормове, харчове, протиерозійне.

Клокичка периста

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом єдиний представник родини у природній флорі України.

Чисельність та структура популяцій:

Формує стабільні повночленні популяції з переважанням вегетативних особин. У місцях, де ведеться інтенсивне лісове господарство, стан популяцій стає критичним.

Причини зміни чисельності:

Суцільні вирубування лісів, екологічно необґрунтовані рубки догляду.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, ценозоформуюче, протиерозійне

Ковила волосиста

Наукове значення:

Центрально-євразійський степовий вид.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції численні, повночленні, Займають площу від кількох до сотень м², насіннєве відновлення на заповідних територіях стабільне.

Причини зміни чисельності:

Розорювання степових ділянок, забудова, терасування та заліснення степових схилів, надмірний випас худоби.

Господарське та комерційне значення:

Противерозійне, ґрунтотвірне, ценозоформу-юче.

Ковила вузьколиста

Наукове значення:

Європейсько-західносибірсько-середньо-азійський вид.

Чисельність та структура популяцій:

Місцями значна чисельність (вид є едифікатором, що формує угруповання на великій площі), у більшості локалітетів займає площу кілька десятків м².

Причини зміни чисельності:

Надмірне випасання худоби, розорювання земель.

Господарське та комерційне значення:

Противерозійне, ґрунтотвірне, ценозоформуюче.

Ковила найкрасивіша

Наукове значення:

Євразійський степовий вид.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції локальні, не займають великих площ. Окремі масиви степу з едифікаторною роллю виду трапляються тільки в пд.-сх. регіонах України. Їх стан дуже залежний від характеру господарського використання території.

Причини зміни чисельності:

Сильна фрагментація місцезростань внаслідок розорювання степових схилів, їх забудови, порушення кар'єрними розробками, терасування та заліснення, надмірні пасовищні навантаження, часті пали, різні форми побічного використання та збирання насіння разом з остюками для букетів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, ценозоформуюче, ґрунтот-вірне, противерозійне.

Ковила пірчаста

Наукове значення:

Характерний вид лучних степів Євразійської степової обл.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі за розміром, але численні, домінує на значних площах схилів, степових цілинних решток. У більшості випадків - дрібні локалітети на перегінах еродованих та кам'янистих схилів з окремими куртинами.

Причини зміни чисельності:

Розорювання степів та нераціональне природокористування - надмірний випас, забудова, забруднення степів, часті пали та ін.

Господарське та комерційне значення:

Фітокомпонентне, кормове, декоративне.

Конюшина червонувата

Наукове значення:

Центральноевропейський вид, що знаходиться на сх. межі поширення і трапляється рідко.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції займають невеликі площі. У межах популяції зростає невеликими куртинами чи поодинокі.

Причини зміни чисельності:

Вид характеризується стенотопною еколого-ценотичною амплітудою і є чутливим до надмірного впливу антропогенних факторів, погано відновлюється. За останні десятиліття число локалітетів і чисельність популяцій скоротилися.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, кормове.

Коральковець тричінадрізаний

Наукове значення:

Рідкісна рослина. Єдиний представник роду у флорі України. Сапрофітна (симбіомікотроф-на) орхідея зі складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, від кількох до 2-3 десятків особин, зрідка до 1-3 сотень (на Поліссі); кількість їх зменшується.

Причини зміни чисельності:

Витоптування, випасання, пожежі й осушення, в меншій мірі - вирубування лісів, зміна природних лісових масивів штучними, та підтоплення.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське

Коручка пурпурова

Наукове значення:

Рідкісний вид на сх. межі поширення.

Чисельність та структура популяцій:

Чисельність популяцій дуже низька, популяції складаються виключно з генеративних особин.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, що лімітується кліматичними природними факторами. Порушення природних біотопів, зокрема вирубування лісів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне.

Коручка темно-червона

Наукове значення:

Рідкісна рослина.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, дані по структурі популяцій відсутні.

Причини зміни чисельності:

Антропогенне порушення природних біотопів, зокрема вирубування лісів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне.

Коручка чемерникоподібна (широколиста)

Наукове значення:

Поліморфний вид з широкою еколого-ценотичною амплітудою. В Україні, очеподібно, представлений декількома расами і потребує таксономічних досліджень.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції від кількох до ста особин. За віковою структурою переважно нормальні неповно-членні, з правостороннім віковим спектром.

Причини зміни чисельності:

Порушення екотопів (суцільні вирубки, надмірна рекреація). Добре витримує помірний вплив антропогенних навантажень.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське, декоративне.

Коручка болотна

Наукове значення:

Рідкісна рослина.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції чисельні, щільні, віковий спектр повночлений, правосторонній, частка молодих особин висока.

Причини зміни чисельності:

Надмірне осушення біотопів. Рекреаційне навантаження, знищення при забудові територій.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Косарики черепитчасті

Наукове значення:

Європейський, спорадично поширений вид на пд.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Недостатньо досліджена. На більшій частині ареалу вид представлений малочисельними нестабільними популяціями, що займають малі площі.

Причини зміни чисельності:

Пасовищне та рекреаційне навантаження, осушувальна меліорація з наступним розорюванням територій. У локалітетах, що розташовані поблизу населених пунктів, та в зонах рекреації рослини під час цвітіння зривають на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Костриця білудвата

Наукове значення:

Європейський, спорадично поширений вид на пд.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Недостатньо досліджена. На більшій частині ареалу вид представлений малочисельними нестабільними популяціями, що займають малі площі.

Причини зміни чисельності:

Пасовищне та рекреаційне навантаження, осушувальна меліорація з наступним розорюванням територій. У локалітетах, що розташовані поблизу населених пунктів, та в зонах рекреації рослини під час цвітіння зривають на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Костриця різнолиста

Наукове значення:

Реліктовий вид на пн.-сх. межі поширення.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисленні (30-100 особин) на малих площах. Кількість їх зменшилася за останнє століття майже вдвічі. Найчисельнішими є популяції у Тернопільській (г. Голиця Бережанського р-ну й г. Маслятин, Кременецького р-ну) та Львівській обл. (с. Підтемне Пустомитівського р-ну). Більшість інших популяцій є критично малочисельними й знаходяться під загрозою вимирання.

Причини зміни чисельності:

Зміни структури рослинного покриву в результаті господарської діяльності, зокрема істотне зменшення площ дубових лісів, заміна корінних лісів однолітковими монокультурами, урбанізація.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Лешиця дністровська

Наукове значення:

Подільська ендемічна раса збірного комплексу *G. altissimum* s. l.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо кілька ізольованих популяцій на Товтровому кряжі й Середньому Придністров'ї. Популяції малі, приурочені до специфічних відслонень сарматських вапняків та гіпсів на вершинах пагорбів на схилах різної експозиції.

Причини зміни чисельності:

Інтенсивне рекреаційне навантаження, витоптування, зникає уздовж стежок і поблизу оглядових площадок на вершинах товтр і гребенів каньйону. Руйнування екотопів унаслідок видобутку вапняку.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне.

Лілія лісова

Наукове значення:

Вид з диз'юнктивним ареалом, єдиний дикорослий вид роду *Lilium* L. в Україні, який скорочує своє поширення.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції містять від декількох одиниць до декількох десятків особин різного віку, які зростають групами. Інколи трапляються популяції з декількох сотень особин, зазвичай на освітлених місцях у рівнинних лісах. Місцезнаходження біля населених пунктів відчувають значний антропогенний прес, багато з них поступово зникають.

Причини зміни чисельності:

Рекреаційне навантаження, збирання на букети, викопування цибулин для пересаджування та як лікарської сировини. Рослина зникає внаслідок вирубування лісів, оскільки потребує часткового затінення.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікувальне, медоносне.

Любка зеленоквіткова

Наукове значення:

Європейсько-середземноморський вид зі складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочислені, з порушеною структурою, представлені невеликими групами по 3-4 особини на м²; в окремих локалітетах - з повночленими віковими спектрами, які нараховують до 100 особин.

Причини зміни чисельності:

Рубки лісів, руйнування біотопів, внаслідок господарської діяльності.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Любка дволиста

Наукове значення:

Європейсько-середземноморський неморальний вид, що має складну біологію розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Чисельні популяції відомі лише в Карпатах (до 1000 особин), дуже рідко на Поділлі (до 500-700 особин), на решті території - по 15-20 рослин з повночленим віковим спектром.

Причини зміни чисельності:

Рубки лісів, меліоративні заходи, рекреаційні навантаження, зривання квітів, заготівля бульб.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Льон бесарабський

Наукове значення:

Ендемічний вид.

Чисельність та структура популяцій:

Росте поодинокі або невеликими групами, часто відокремлено від інших видів роду. Площа всіх місцезнаходжень невелика, популяції нечисельні, з переважанням генеративних особин.

Причини зміни чисельності:

Вузька екологічна амплітуда виду та надмірний вплив антропогенних факторів - розробка кар'єрів, рекреація, випас, випалювання.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне, медоносне, жиролісне.

М'якух болотний (гамарбія болотна)

Наукове значення:

Рідкісна рослина, представник монотипного роду на пд. межі поширення. Індикатор збереженості боліт.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі за розміром, нечисленні. Структура популяцій потребує дослідження.

Причини зміни чисельності:

Осушення боліт (меліоративні заходи), що призводить до зміни водного режиму.

Господарське та комерційне значення:

Ґрунтоформуюче

Марсилея чотирилиста

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, особливо у прибережних смугах водойм. На слабозарослих мілководдях з коливанням рівня води утворюють суцільні зарості (водойми р. Латориці).

Причини зміни чисельності:

Антропогенні (меліорація, освоєння прибережних смуг водойм, зокрема рекреація, ев-трофікація), природні (заростання водойм).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, кормове, водоохоронне.

Місячниця (лунарія) оживаюча

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, особливо у прибережних смугах водойм. На слабозарослих мілководдях з коливанням рівня води утворюють суцільні зарості (водойми р. Латориці).

Причини зміни чисельності:

Антропогенні (меліорація, освоєння прибережних смуг водойм, зокрема рекреація, ев-трофікація), природні (заростання водойм).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, кормове, водоохоронне.

Молочай волинський

Наукове значення:

Волино-подільський ендемік.

Чисельність та структура популяцій:

Трапляється спорадично у вигляді невеликих за площею й малочисельних локальних популяцій. У разі відсутності руйнівного впливу зовнішніх чинників популяції стабільні, але візуально в них переважають генеративні особини. Насіннєва продуктивність висока, але поновлення відбувається слабо. Цей вид є значно рідкіснішим, ніж вважалось раніше, оскільки більшість його попередніх наведень стосується *E. villosa* s. str.

Причини зміни чисельності:

Освоєння території: створення кар'єрів, будівництво, неконтрольоване випасання, випалювання старики.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Надбородник безлистий

Наукове значення:

Реліктовий євразійський вид на пд. межі диз'юнктивного ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Хоча вид має широкий загальний ареал, більшість місцезнаходжень у рівнинній частині України відомі за даними XIX і першої половини XX ст., багато з них зникли. У відомих місцезростаннях росте поодинокими особинами або локальними, малочисельними (до 30 генеративних особин) групами.

Причини зміни чисельності:

Руйнування місцезростань внаслідок вирубування лісів, заміна природних лісів штучними насадженнями.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Неотінея обпалена (зозулинець обпалений)

Наукове значення:

Євросибірський вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Карпатські популяції ізольовані, малочисельні, переважно повночленні, на схилах гір пд. і пд.-зх. експозиції трапляються групи по 5-10 особин, але частіше 1-3 на 1 м². Тенденції до скорочення карпатських популяцій не спостерігається. Рівнинні популяції нечисленні, щільність популяцій низька, структура порушена, рослини поодинокі, дуже віддалені одна від одної, кількість їх зменшується.

Причини зміни чисельності:

Руйнування біотопів, порушення водного режиму, викошування, випас, зривання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне. лікарське.

Неотіанта каптурувата

Наукове значення:

Євразійський вид на пд. межі ареалу, зі складним циклом розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Низька, скорочується, детально не досліджена. Зростає невеликими групами, локалітети у Київській обл. та деяких інших р-нах рівнинної частини України практично знищені і новими знахідками не підтверджені.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда виду та облігатні симбіотичні зв'язки з мікоризними грибами-симбіонтами та комахами-запилювачами, вирубування лісів, зміни місць існування, зривання на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Осока дводомна

Наукове значення:

Рідкісний бореальний вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисельні, спостерігається зменшення їх кількості. Вид виступає як асектатор, зростає окремими невеликими куртинами.

Причини зміни чисельності:

Осушення та освоєння боліт. Зменшення обводнення та пов'язане з ним збільшення заліснення, зменшення освітлення.

Господарське та комерційне значення:

Торфоформуюче, ґрунтозахисне.

Осока Девелла

Наукове значення:

Реліктовий вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нормального типу з досить високою чисельністю та переважанням генеративних особин. На осушених деградованих ділянках спостерігається зменшення чисельності та збільшення частки старих (субсенільних і сенільних) особин. На де-вастованих вторинно заболочених площах торфокар'єрів формуються молоді ценопопуляції з лівостороннім віковим спектром.

Причини зміни чисельності:

Надмірне (критичне) осушення біотопів або зміна режиму експлуатації їхніх угруповань.

Господарське та комерційне значення:

Ґрунотвірне, кормове.

Осока затінкова

Наукове значення:

Вид на східній межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Більшість популяцій відзначаються значними площами та чисельністю особин, загрози їх зникнення чи зміни стану немає.

Причини зміни чисельності:

Потерпає від надмірного рекреаційного навантаження, вирубування лісів, знищення екотопів.

Господарське та комерційне значення:

Кормове

Осока Хоста

Наукове значення:

Рідкісний вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Вид представлений малою кількістю ізольованих локальних популяцій, яким, здебільшого, характерний високий ступінь фрагментації просторової структури. Площі та чисельність популяцій досить великі (тисячі особин), проте в умовах осушувальної меліорації мають тенденцію до зменшення.

Причини зміни чисельності:

Вид з вузькою еколого-ценотичною амплітудою, що лімітована природними (зміна гідрологічних і фітоценотичних умов) та антропогенними (меліорація торфовищ, випасання худоби, витоптування) чинниками.

Господарське та комерційне значення:

Торфо-ґрунотвірне, кормове.

Офрис комахоносна

Наукове значення:

Реліктовий європейсько-середземноморський вид в ізольованих локалітетах на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

На сьогодні невідома. Протягом останніх майже 100 років рослини не знаходили у відомих оселищах, можливо, зникли.

Причини зміни чисельності:

Зміни режиму територій, випасання худоби, випалювання, можливо - зміни стану популяцій комах-консортів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Очиток застарілий

Наукове значення:

Ендемічний східнокарпатсько-опільський вид, споріднений з *S. hispanicum* та іншими таксонами (*S. glaucum* Waldst. et Kit., *S. hungaricum* Poir.) цієї групи. Таксономічний статус нез'ясований.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, у вигляді окремих дрібних локусів, за умови відсутності негативного впливу - стабільні. На Опіллі вид є однорічним ефемером, у Карпатах іноді сходи утворюються восени й зимують.

Причини зміни чисельності:

Безпосереднє знищення локалітетів унаслідок освоєння територій: розробки кар'єрів, будівництва, рекреації, випалювання схилів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Зозульки травневі (пальчатокорінник травневий)

Наукове значення:

Середземноморсько-європейський аллоте-траплоїдний ($2n=80$) вид.

Чисельність та структура популяцій:

У Карпатах популяції досить чисельні, у решті регіонів складаються з невеликих груп. Місцезнаходження в Криму є сумнівними.

Причини зміни чисельності:

Зміни гідрологічного режиму ґрунтів, боліт, викошування, випасання, збирання на букети, викопування бульб, заліснення лук.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Півники сибірські

Наукове значення:

Рідкісний вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Просторове розміщення популяцій лінійне або локальне. Спектри онтогенетичних станів правосторонні з переважанням куртин генеративних рослин. Кожна така куртина складається з 50-300 пагонів, 10% з яких квітконосні. Середня щільність популяцій - 1-20 куртин на 10 м².

Причини зміни чисельності:

Осушувальна гідромеліорація, інтенсивне випасання та викошування луків, збирання квітів на букети.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Підковка чубата (гіпокрепіс чубатий)

Наукове значення:

Західноєвропейський вид з диз'юнктивним ареалом. В Україні на пн.-сх. межі поширення.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо дві віддалені популяції. В Опіллі вид трапляється у вигляді невеликих локалітетів, які займають площу у кілька гектарів. У межах локалітета щільність досить висока на оголених виходах крейди, де є співдомінантом. У Гірському Криму (Байдарська долина, с. Широке) є дуже рідкісним і зростає у вигляді поодиноких куртин.

Причини зміни чисельності:

Досить стенотопна еколого-ценотична амплітуда, обмежена як природними факторами (відслонення крейди, характер експозиції схилів) так і дією антропогенних чинників, процесами заліснення чи задерніння.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, ценозоформує.

Підсніжник білосніжний (звичайний)

Наукове значення:

Європейсько-середземноморський вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції здебільшого численні, вид в багатьох місцях навесні аспектує. Проте біля населених пунктів і місць відпочинку популяції регресують і зникають (від м. Києва у повоєнний час межа поширення відсунулась на 50-60 км). Спостерігається тенденція до зменшення кількості квітучих особин.

Причини зміни чисельності:

Масове зривання на букети, переважно для продажу, викопування цибулин, рекреаційне навантаження.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне.

Пізньоцвіт осінній

Наукове значення:

Вид, що знаходиться на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Локалітети займають площу від 0,3-0,4 до 5-6 га. Просторова структура у порушених екотопах (пасовища) - контагіозна, а у близьких до оптимуму - дифузно-контагіозна. Щільність популяцій складає 20(30)-60(70) особин на 1 м². За віковою структурою популяції належать до молодих повночленних нормального типу. Здебільшого переважають ювенільні та віргінільні особини. У динаміці популяцій спостерігаються дрібномасштабні флюктуації.

Причини зміни чисельності:

Інтенсивно зривається на букети, викопується для пересадження, витоптується худобою, знищується при розорюванні лук.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне та лікарське; отруйний вид, містить калхецин.

Плавун щитолистий

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Трапляється спорадично. В окремих водоймах утворює численні щільні популяції, чому сприяє викошування повітряно-водної рослинності у риборозвідних ставках.

Причини зміни чисельності:

Антропогенні: меліорація, забруднення, засолення водойм; природні: евтрофікація водойм.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, кормове, водоохоронне, берегозахисне.

Плаун річний

Наукове значення:

Вразливий вид на межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції чисельні. Завдяки сланкому стеблу формуються великі густі куртини. Інколи виступає як домінант у трав'яному покриві.

Причини зміни чисельності:

Заготівля як декоративної та лікарської рослини, вирубування лісів, рекреаційне навантаження.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, жиросмішувальне

Плодоріжка блощична (зозулинець блощичний)

Наукове значення:

Рідкісний вид із складною біологією розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі, локальні або ізольовані. Майже скрізь щільність популяцій незначна, 1-5 особин на 10 м². Частіше трапляється поодинокими особинами. У віковому спектрі переважають генеративні особини. В останні роки спостерігається скорочення чисельності і зникнення популяцій.

Причини зміни чисельності:

Руйнування біотопів, вторинні сукцесії, порушення екологічних умов внаслідок господарської діяльності, випасу, викопування бульб.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Плодоріжка пірамідальна (анакампт пірамідальний)

Наукове значення:

Вид на пн. межі ареалу, має складну біологію розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяція на хребті Струнгіл налічує до 15 генеративних особин. У Криму популяції розвинені і трапляються досить часто, але кількість їх поступово зменшується. Літературні вказівки з Розточчя та пн. Поділля не підтверджені; можливо, ці осередки зникли.

Причини зміни чисельності:

Господарське освоєння території, збирання букетів, викопування бульб як лікарської сировини.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Плодоріжка салепова (зозулинець салеповий)

Наукове значення:

Рідкісний вид на східній межі ареалу, із складним циклом розвитку.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції здебільшого численні, але з поодиноких, переважно генеративних особин. Численну популяцію відмічено в окол. м. Житомир (лісовий сінокіс, біля 1 га, зростає близько 200 особин). В Криму - тенденція до скорочення.

Причини зміни чисельності:

Раннє сінокошіння, випас, меліорація, викопування, зривання квітучих рослин, руйнування біотопів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Росичка англійська

Наукове значення:

Комахоїдна рослина, вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликі за розміром, формують іноді досить густі куртини. Багато популяцій, насамперед в Придніпров'ї та Лісостепу, представлених у гербарних зборах, нині втрачені.

Причини зміни чисельності:

Осушення та освоєння боліт, видобуток торфу, заліснення, вузька екологічна амплітуда виду.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське

Рутвиця смердюча

Наукове значення:

Реліктовний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції невеликого розміру, нечисленні, насіннєве відновлення пригнічене. Структура популяцій не досліджена.

Причини зміни чисельності:

Обмеженість екоотопів. Вузька еколого-ценотична амплітуда центральноазійського виду, що займає найбільш ксеротичні екоотопи, надмірне навантаження (розробка вапняків, терасування схилів, заліснення, випасання худоби).

Господарське та комерційне значення:

Декоративний, отруйний.

Рябчик шаховий

Наукове значення:

Палеарктичний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Зростає окремими куртинами, невеликими за площею та малочисельними. Популяції у віддалених важкодоступних місцях відзначаються високою щільністю і повночленними віковими спектрами, в окол. населених пунктів (наприклад, м. Чернівці) втрачені.

Причини зміни чисельності:

Осушувальна меліорація, надмірне випасання, зривання рослин, переважно для продажу, викопування рослин.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Сальвінія плаваюча

Наукове значення:

Реліктовний вид.

Чисельність та структура популяцій:

У межах ареалу трапляється спорадично. В південних регіонах утворює густі колонії площею до 800-1000 м², щільністю 100-1200 особин на 1 м².

Причини зміни чисельності:

Антропогенні (осушення, евтрофування, засолення водойм та забруднення води, руйнування прибережних ділянок) та природні (заростання водойм) чинники.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, кормове, водоохоронне.

Свистуля татарська

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо кілька популяцій: Тернопільська обл., Чортківський р-н, с. Улашківці; Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н, с. НЕМЕРЧЕ; в Карпатах - Закарпатська обл., Велико-Березнянський р-н, Ужанський НПП, ур. Стінка; Тячівський р-н, Карпатський БЗ, окол. с. Велика Уголька, ур. Гребінь.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, поширення лімітується відсутністю екоотів відповідного типу.

Господарське та комерційне значення:

Протиерозійне, ґрунотвірне.

Скополія карніолійська

Наукове значення:

Центральноевропейсько-кавказький вид на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції з нечисленних куртин, площею 5-15 м², зрідка трапляються суцільні зарослі на площі 1,5-5 га. Їх середня щільність - 5-10 рослин на 1 м², максимальна щільність - 42 пагони на 1 м².

Причини зміни чисельності:

Вирубки лісів, заготівля лікарської сировини.

Господарське та комерційне значення:

Лікарське, декоративне.

Сон великий

Наукове значення:

Центральноевропейський вид, що має дифузне поширення близько сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Локальні популяції нечисленні; однак на Поділлі деякі досягають кількох тисяч особин, повно-членні. Насіннєва продуктивність задовільна, але поновлення відбувається дуже повільно.

Причини зміни чисельності:

Надмірний випас, часте випалювання, сільсько-господарське освоєння, видобування копалин. Масово знищується з метою використання в приватному озелененні, збирання на букети. Частина відомих локалітетів знищена.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Сон лучний (чорніючий, богемський)

Наукове значення:

Центральноевропейський поліморфний вид на пд. межі ареалу. У межах цього видового комплексу виділяють численні серегатні види та внутрішньовидові таксони.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції чисельні, але їх кількість в останній час зменшується.

Причини зміни чисельності:

Терасування схилів при лісорозведенні, розорювання лучних степів, випасання, зривання квітів на букети, випалювання трави, витоптування.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, отруйне.

Сон розкритий

Наукове значення:

Вразливий європейський вид близько пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції різної чисельності й структури: від багаточисельних, повночленних, процвітаючих, до згасаючих, представлених переважно малочисельними генеративними особинами. В оптимальних умовах добре поновлюється завдяки високій насіннєвій продуктивності.

Причини зміни чисельності:

Знищення степових та лучно-степових екотопів, надмірне випасання худоби, часте випалювання травостою, а також масове викопування генеративних особин для озеленення.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Сонцenasінник таємний

Наукове значення:

Реліктовий ендемічний вид з балканськими флорогенезисними зв'язками.

Чисельність та структура популяцій:

Неодноразові спроби віднайти рослини в природі не дали результатів.

Причини зміни чисельності:

Антропогенний вплив: скорочення відкритих площ за рахунок заліснення схилів, вузька стенотопність виду та слабка конкурентоздатність.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, ґрунотвірне.

Сонцецвіт сивий

Наукове значення:

Середземноморсько-середньоевропейський вид з диз'юнктивним ареалом. Окремі різновиди інколи розглядаються як самостійні види і в межах рівнинної частини України заслуговують на охорону.

Чисельність та структура популяцій:

Вид представлений локальними досить віддаленими популяціями. У межах популяцій досягає рівня домінанта. Розмір і межі популяцій чітко визначаються лімітуючими факторами і мають вигляд плям або вузьких (до 5 м завширшки) смуг вздовж обривів.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, послаблена конкурентна здатність. При формуванні потужного ґрунту чи затіненні деревним наметом вид зникає.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, ценозоформуюче, протиерозійне, ґрунтотвірне.

Таволга польська

Наукове значення:

Вузьколокальний подільський ендемік, близький до *S. media*.

Чисельність та структура популяцій:

Єдина відома популяція з *locus classicus*: лівий берег долини р. Дністер між с. Зелений Гай та с. Іване Золоте Заліщицького р-ну Тернопільської обл. нечисленна (до 200 особин різного віку), відносно стабільна, знаходиться у незмінному стані протягом понад 100 років.

Причини зміни чисельності:

Можливо, що стабільно-пригнічений стан популяції зумовлений недостатнім насіннєвим поновленням. Існує реальна загроза руйнування оселища внаслідок інтенсифікації освоєння долини Дністра.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Товстянка звичайна

Наукове значення:

Комахоїдна рослина, вид на пд.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції нечисленні, зазвичай являють собою невеликі групи і складаються з 10-15 особин. Ряд місцезнаходжень, особливо на Малому Поліссі та Волинському лесовому плато, вже втрачено.

Причини зміни чисельності:

Вид дуже чутливий до зміни умов зростання і швидко зникає при осушенні екотопів, тому взятий під охорону в багатьох європейських країнах.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Траунштейнера куляста

Наукове значення:

Європейський гірський вид на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

У Карпатах популяції значні, нараховують сотні особин. На рівнинній частині трапляються поодинокі або невеликими групами, у Криму - до кількох десятків особин. За віковою структурою популяції нормальні повночленні, віковий спектр правосторонній, переважають генеративні особини.

Причини зміни чисельності:

Порушення екотопів, викошування, випасання худоби, викопування бульб дикими свинями, збирання бульб як лікарської сировини (салеп).

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Цибуля ведмежа (черемша)

Наукове значення:

Середньоевропейський гірський вид, представлений в Україні окремим підвидом; піз-ньовесняний ефемероїд.

Чисельність та структура популяцій:

Вид є сезонним домінантом, панує навесні в трав'яному покриві лісів в окремих місцях на площі до декількох сотень га. В популяціях переважають особини передгенеративних стадій розвитку, квітучі особини складають 20-30% від загальної чисельності.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, внаслідок чого вразливий до дії антропогенних факторів (суцільні рубки лісів, осушувальна меліорація, зрізання листя та витоптування рослин в процесі заготівлі як харчової та лікарської сировини).

Господарське та комерційне значення:

Харчове, лікарське, декоративне.

Цибуля круглонога

Наукове значення:

Ендемічний пн.-зх.-причорноморсько-придністровський вид зі спорідненості *A. raczorskianum* Tuzson - *A. flavum* L.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції локальні з дифузною просторовою структурою. Щільність популяцій - 2-10 особин на 1 м². Популяції стабільні, нормального типу з повночленими віковими спектрами.

Причини зміни чисельності:

Руйнування екотопів, пасквальні навантаження на екосистеми.

Господарське та комерційне значення:

Вітамінне, декоративне.

Цибуля перевдягнена

Наукове значення:

Подільсько-Західнопонтичний ендемік з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо кілька малих популяцій: у Пд. При-сивашші та Пн. Приазов'ї - дуже рідко (Мелітопольський р-н, с. Мордвинівка), солонці в заплаві р. Молочної, у долині р. Дністра та деяких його лівих притоках (р. Мукша). Кількість особин інтенсивно зменшується в усіх оселищах. У більшості локалітетів на Поділлі вид, очевидно, зник.

Причини зміни чисельності:

Інтенсивне використання території, випасання, урбанізація, зміни гідрорежиму, видобуток вапняків.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, харчове.

Цибуля пряма

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним євразійським ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Відомо кілька місцезнаходжень. Локальні популяції від кількох десятків до 150-200 рослин (поблизу с. Устя Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.). Популяції повночленні, але в них переважають генеративні особини.

Причини зміни чисельності:

Руйнування вапнякових скель, терасування та заліснення схилів, видобування вапняку, недостатнє природне поновлення.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне.

Чина гладенька

Наукове значення:

Ендемік флори Європи, реліктовий вид на сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Зростає поодинокі або невеликими групами до 20 особин.

Причини зміни чисельності:

Вирубування лісів, слабе насіннєве розмноження.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Шавлія кременецька

Наукове значення:

Подільський ендемік.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні повночленні, з переважанням генеративних особин. Поновлення відбувається повільно, але відносно задовільне. Насіннева продуктивність висока.

Причини зміни чисельності:

Неконтрольоване надмірне випасання, часте випалювання старики, безпосереднє руйнування екотопів унаслідок освоєння територій, рекреація, будівництво.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське, медоносне.

Шафран Гейфелів

Наукове значення:

Карпатсько-балканський монтанно-альпійський вид на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Утворює багаточисельні, великі за площею, здебільшого повночленні популяції. Переважна більшість популяцій характеризується лівостороннім віковим спектром. Частка ювенільних та іматурних особин у популяціях у кілька разів більша за частку генеративних.

Причини зміни чисельності:

Як декоративна рослина інтенсивно зривається на букети, викопується для продажу та пересадки на присадибні ділянки. В околицях міст потерпає від надмірної рекреації. На межі ареалу зазнає негативних впливів у зв'язку з освоєнням характерних для виду екотопів.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Шиверекія подільська

Наукове значення:

Реліктовий вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

У Зх. Лісостепу локальні популяції налічують тисячі особин; чисельність стабільна. Аналогічна популяція в Одеській обл. У Донецькій обл. популяція малочисельна, займає дуже малу площу, стан популяції у Луганській обл. невідомий.

Причини зміни чисельності:

Руйнування екотопів внаслідок добування вапняків, низька конкурентна здатність виду.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне, ґрунтотвірне.

Шипшина Чацького

Наукове значення:

Ендемік зі складного поліморфного комплексу *Rosa gallica* L. s.l.

Чисельність та структура популяцій:

Спеціально не досліджувалася через значні труднощі з ідентифікацією структури популяцій: вид здатний розмножуватися вегетативно, утворюючи столони. Здебільшого трапляється у вигляді поодиноких клонів, або скупчень з кількох клонів, площею по 1-5 м² кожний. Переважає вегетативне розмноження.

Причини зміни чисельності:

Руйнування екотопів, часте випалювання схилів, розорювання, випасання худоби та створення культур сосни.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне.

Шоломниця весняна

Наукове значення:

Середньопридністровсько-північнопричорно-морський ендемік, споріднений з *S. supina*.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції стрічкоподібної форми. Щільність 7-15 особин на 1 м². Просторове розміщення особин дифузне. Спектр повночленний, нормального типу з бімодальним розподілом, в якому переважають молоді та зрілі генеративні особини. Самопідтримання популяцій задовільне.

Причини зміни чисельності:

Фрагментованість ареалу, ізолюваність популяцій, руйнація місцезростань, надмірний випас та рекреаційне навантаження.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, протиерозійне.

Шолудивник високий

Наукове значення:

Середньоєвропейський реліктовий вид в ізолюваних локалітетах на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

На сьогодні відносно стабільна але малочисельна популяція збереглася у Чернівецькій обл., у Тернопільській обл., вид, очевидно, зник. У Чернігівській обл. він також зник, бо за останні майже 100 років зборів не було.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда. Осушування земель, розорювання, надмірне випасання худоби.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне, лікарське.

Шолудивник королівський

Наукове значення:

Пізньогляціальний реліктовий вид на пд. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Чисельність популяцій катастрофічно зменшується, вони малого розміру, депресивного типу, більшість з відомих локалітетів втрачені через осушення та освоєння боліт, стан багатьох популяцій невідомий.

Причини зміни чисельності:

Осушення та освоєння боліт.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Шолудивник лісовий

Наукове значення:

Рідкісний вид з диз'юнктивним ареалом.

Чисельність та структура популяцій:

Сучасний стан та структура популяцій потребують додаткового з'ясування.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, відсутність екоотів відповідного типу, зміна гідрологічного режиму та осушення боліт.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Язичник сибірський (буковинський, український)

Наукове значення:

Реліктовий диз'юнктивно поширений вид на межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Більшість популяцій представлена лише кількома десятками генеративних особин, натомість численне чорногірське оселище охоплює біля 1,5 тис. квітучих рослин. Більша частина особин належить до підросту і вегетативної групи.

Причини зміни чисельності:

Стан карпатських популяцій є досить стабільним, натомість помітне вимирання виду на рівнині зумовлене осушенням рідкісних карбонатних боліт.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Язичник сивий

Наукове значення:

Реліктовий ендемік в ізольованих локалітетах на пн.-сх. межі ареалу.

Чисельність та структура популяцій:

Популяції малочисельні з порушеною структурою. У відомих локалітетах за останні 30 років чисельність виду знизилася на 50-60%. В карстовій лійці біля с. Чортовець в 2007 р. із 35 екземплярів у генеративній стадії перебувало 5-6, в 2009 р. загальне число екземплярів скоротилося до 20.

Причини зміни чисельності:

Вузька еколого-ценотична амплітуда, випалювання старики на схилах, заліснення. В останні роки - інтенсивне викопування для пересаджування на приватні ділянки.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне

Ясенець білий

Наукове значення:

Пд.-ср.європейський вид на пн. та сх. межах поширення.

Чисельність та структура популяцій:

Трапляється спорадично, невеликими локальними популяціями від кількох десятків до кількох сотень особин. Популяції відносно стабільні, повночленні. Має високу насіннєву продуктивність. Зменшення чисельності в популяціях спостерігається лише в місцях з інтенсивним господарським використанням.

Причини зміни чисельності:

Безпосереднє знищення локалітетів унаслідок освоєння територій: створення кар'єрів, будівництво, лісові культури з інтродукованих видів, нерегульований випас, викошування та випалювання старики пізно навесні.

Господарське та комерційне значення:

Декоративне. Під час цвітіння рослина викликає опіки шкіри.